

5. Драпайло Ю. З. Господарські правовідносини у морських портах : монографія / Ю. З. Драпайло; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – Одеса : Юрид. літ., 2014. – 189 с.

Ключові слова: перевезення, обробка вантажів, вантажні операції, перевалка, вантаж.

Ключевые слова: перевозка, обработка грузов, грузовые операции, перевалка, груз.

Key words: transportation, cargo handling, cargo operations, transshipment, cargo.

ДИШКАНТЮК ЮЛІЯ ІГОРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу

ВИДИ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ

В епоху глобалізації нарівні з традиційними господарськими судами існують недержавні судові органи, які мають право забезпечувати якісний захист прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. Саме тому серед світової бізнес-спільноти все більшого застосування набуває «альтернативне вирішення спорів», а саме арбітраж (третейські суди), який забезпечує швидке та ефективне вирішення господарських спорів, що є пріоритетним для суб'єктів господарювання. Україна не залишилась осторонь глобальних процесів закріпивши інститут третейського розгляду спорів на законодавчому рівні, а саме Закон України «Про третейські суди» [1, с. 412]

Зазначене вказує на необхідність та актуальність досліджень правового регулювання третейського розгляду господарських спорів, який здійснюється в Україні третейськими судами, які бувають кількох видів.

Метою даної роботи є дослідження та аналіз видів третейських судів.

Слід розпочати з того, що класифікація третейських судів має принципово практичну важливість щодо правильного розв'язання питання про підвідомчість конкретних справ, що, в свою чергу, має неабияке прикладне значення і сприяє визначенню їх компетенції та сфери діяльності, а також швидкому, правильному, ефективному, законному розгляду спору.

Традиційною і найбільш відомою класифікацією третейських судів, яка прямо впливає як із міжнародних конвенцій про арбітраж, так і з національного законодавства багатьох країн про третейські суди, є поділ останніх в залежності від строків їх функціонування на: третейські суди *ad hoc* (або разові чи ситуативні, які створюються сторонами для розгляду конкретної справи) та постійно діючі третейські суди (або їх ще називають інституційні, які діють на постійній основі, їм притаманна організаційна єдність та відносно тривалий строк існування у якості інституції по розгляду спорів). Такий поділ третейських судів було закладено ще з часів римського права [2, с. 168]. Відповідно до ст. 7

Закону України «Про третейські суди» в Україні можуть утворюватися та діяти постійно діючі третейські суди та третейські суди для вирішення конкретного спору (суди ad hoc). Постійно діючі третейські суди та третейські суди для вирішення конкретного спору утворюються без статусу юридичної особи.

Поряд з інституційними та ad hoc судами О.І. Зайцев висувається гіпотезу про можливість виділення і так званих третейських судів обмеженого строку дії [3, с. 52]. Такі суди створюються на певний термін для вирішення справ впродовж перебігу певної ad hoc-події (тобто формально є тимчасовими), але діють на підставі регламенту і мають рекомендаційний список суддів. Таку ж модель можна запровадити і при вирішенні земельних спорів, і при вирішенні спорів про поділ будівель та майна між різними церквами та конфесіями, оскільки у цій сфері також існує багато конфліктів, які вимагають розв'язання “по совісті”.

Постійно діючим визнається арбітраж, який стабільно існує. Арбітраж ad hoc створюється для розгляду та вирішення конкретної справи. У розмежуванні постійно діючого третейського суду і третейського суду ad hoc суттєву роль відіграє наявність певної недержавної організації, яка засновує та опікує інституційний арбітраж. Третейський суд ad hoc організовується безпосередньо сторонами і не пов'язаний з будь-якою установою. Наступною вагомою ознакою, яка дозволяє відмежувати постійно діючий третейський суд від третейського суду ad hoc, є наявність в інституційному арбітражі правил розгляду спорів (регламенту), який застосовується для всіх спорів. У третейських судах ad hoc, звичайно, такі регламенти відсутні, і під час розгляду та вирішення спорів третейські судді (суддя) керуються правилами провадження, встановленими сторонами в кожному конкретному випадку. Поділ третейських судів на загальні та спеціалізовані має умовний характер, оскільки компетенція загального третейського суду значно обмежена порівняно з компетенцією державного суду. Спеціалізований третейський суд розглядає ще більш обмежене коло спорів (якщо порівнювати із загальним третейським судом). Загальний третейський суд забезпечує інтереси майнового обороту взагалі, а спеціалізований діє у певній сфері, наприклад, банківській, страховій тощо [4, с. 47].

У літературі існують підходи, згідно з якими постійно діючі третейські суди в свою чергу поділяються на суди “широкої” та “спеціальної” компетенції. Але такий підхід отримав неоднозначні оцінки і був підданий критиці [5, с. 89].

Відповідно до наступної класифікації, яка вважається традиційною для теорії та практики, третейські суди за сферою діяльності поділяються на: національні (які компетентні вирішувати внутрішньоекономічні спори) та міжнародні (для розв'язання зовнішньоекономічних конфліктів). Поділ третейських судів на міжнародні та національні залежить від того, чи належить йому право розгляду спорів, в яких присутній іноземний елемент (предмет позову, сторони, факти, з яких виникли правовідносини), чи ні. Статус сторони (сторін) спору, що перебуває у провадженні третейського суду, є підставою для визнання його як

міжнародного. Проте правова природа як міжнародних, так і національних третейських судів однакова, різниця полягає лише в тому, що діяльність міжнародних арбітражів спрямована на розгляд та вирішення спорів, що випливають із зовнішньоекономічних відносин. Обмеження підвідомчості національних третейських судів неможливістю розгляду та вирішення спорів у яких, якщо хоча б однією із сторін є нерезидент України на думку Галенської є серйозною законодавчою дискримінацією національних третейських судів, оскільки за своїм характером інститут третейського судочинства є добровільним та договірним і саме сторони на свій розсуд мають вирішувати чи передавати свій спір на розгляд міжнародного чи національного арбітражу

Із прийняттям Закону України «Про третейські суди» втратив свою актуальність поділ третейських судів за критерієм суб'єктів, які звернулися за вирішенням конфлікту, на третейські суди, що розглядають спори між громадянами та третейські суди між господарськими організаціями, оскільки згаданий вище закон уніфікував підходи та передбачив створення третейських судів, які можуть розглядати будь-які спори як між фізичними, так і юридичними особами України, крім випадків, визначених законом [6, с. 43].

В науці вказується на поділ третейських судів на загальні та спеціалізовані має умовний характер, оскільки компетенція загального третейського суду значно обмежена порівняно з компетенцією державного суду. Спеціалізований третейський суд розглядає ще більш обмежене коло спорів (якщо порівнювати із загальним третейським судом). Загальний третейський суд забезпечує інтереси майнового обороту взагалі, а спеціалізований діє у певній сфері, наприклад, банківській, страховій тощо [8, с. 198].

Зазначене дає змогу поділити третейські суди на такі групи: 1) національні та міжнародні; 2) інституційні (постійно діючі) та *ad hoc*; 3) загальні та спеціалізовані.

Список використаної літератури:

1. Про третейські суди: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України – 2004. – № 35. – С. 412.
2. Притика Ю. Д. Третейський розгляд господарських спорів: сучасність та перспективи розвитку / Ю. Д. Притика // Вісник Вищого Арбітражного Суду України. – 2000. – № 3. – С. 167–176. – С. 168.
3. Зайцев А.И. Классификация третейских судов // Третейский суд. – 2001. – № 5-6. – С. 42-52. – С. 44.
4. Третейські суди в Україні / Ю. А. Михальський, В. П. Самохвалов, В. І. Рижий та ін.; За ред. В. П. Самохвалою, А. Ф. Ткачука. – К.: [Ін-т громадян. Сусп-ва: ТОВ „ІКЦ Леста“], 2007. – 184 с.
5. Притика Ю. Д. Правові засади формування і функціонування міжнародного комерційного арбітражу в Україні: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Притика Ю. Д.; Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 1997. – 180 с. С. 47
6. Галенская Л.Н. Международное частное право. – Л., 1983. – 320 с. С. 89.

7. Зайцев А.И. Классификация третейских судов / А.И. Зайцев // Третейский суд – 2001. – № 5-6. – С. 42-52. С. 43.
8. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.94 № 4003-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – N 25. – С. 198.

Ключові слова: господарські спори, третейський розгляд спорів, третейський суд, арбітраж ad hoc, інституціональний арбітраж.

Ключевые слова: хозяйственные споры, третейское рассмотрение споров, арбитраж ad hoc, институционный арбитраж.

Key words: commercial disputes, arbitration proceeding of disputes, arbitration, arbitration ad hoc.

ДАНИЛОВ АРТЕМ ІВАНОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу,
адвокат, арбітражний керуючий

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО ІНСТИТУТУ СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АРБІТРАЖНОГО КЕРУЮЧОГО

Страхування професійної відповідальності за шкоду боржнику та кредиторам є необхідною умовою діяльності арбітражного керуючого. Зазначений правовий інститут покликаний забезпечити дієві правові гарантії захисту інтересів кредиторів та боржника на випадок неналежного виконання арбітражним керуючим обов'язків, покладених на нього у справі про банкрутство.

В Україні обов'язкове страхування відповідальності арбітражного керуючого за шкоду боржнику чи кредиторам було вперше запроваджено Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» в редакції від 13.07.2002 р. [1]. Відповідно до ч. 7 ст. 3-1 вказаного Закону порядок обов'язкового страхування діяльності арбітражних керуючих визначається законом. Водночас, діюче та той час страхове законодавство не тільки не визначало порядку обов'язкового страхування діяльності арбітражних керуючих, але й взагалі не згадувало такого виду страхування, внаслідок чого інститут страхування відповідальності арбітражного керуючого тривалий час лишався непрацюючим і декларативним.

Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 22.12.2011 р. № 4212-VI [2] було доповнено частину 4 ст. 6 Закону України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85 [3] пунктом 21-1, згідно з яким страхування цивільно-правової відповідальності арбітражного керуючого за шкоду у зв'язку з виконанням його обов'язків було віднесено до переліку видів добровільного страхування. Зазначені зміни не